

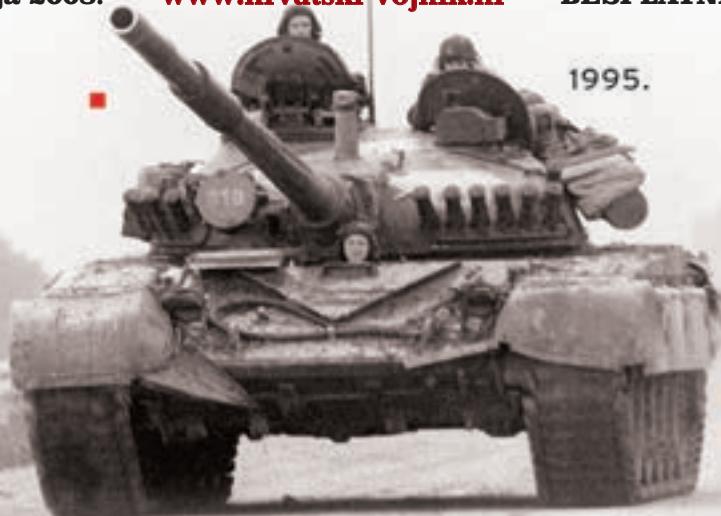
HRVATSKI VOJNIK

Broj 187. Godina V. 9. svibnja 2008.

www.hrvatski-vojnik.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

BI.JESAK

1995. - 2008.

2008.

13. OBLJETNICA VOJNO-REDARSTVENE OPERACIJE BLJESAK

Nakladnik:
MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Glavni urednik: Željko Stipanović
(zeljko.stipanovic@mohr.hr)

Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić
(vpintar@mohr.hr)

Zamjenik glavnog urednika za Internet:
Toma Vlašić (toma.vlasic@mohr.hr)

Izvršni urednik: Mario Galić
(mario.galic@mohr.hr)

Urednici i novinari: Marija Alvir,
(marija.alvir@mohr.hr), Leida Parlov,
Domagoj Vlahović

Urednik fotografije: Tomislav Brandt

Fotografi: Davor Kirin, Dubravko Kovač

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik)
(zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Predrag Belušić, Damir Bebek

Webmaster: Drago Kelemen (dragok@mohr.hr)

Privevod: Jasmina Pešek

Tajnica redakcije: Mila Badrić-Gelo

tel: 3784-937

Lektori: Gordana Jelavić, Boženka Bagarić

Marketing i financije: Igor Vitanović

tel: 3786-348;

fax: 3784-322

Preplata:

Inozemstvo: u korist: TISAK trgovac d.d.

Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb

(za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), devizni račun u Zagrebačkoj banci 30101-620-2500-3281060.

Tuzemstvo: u korist: TISAK trgovac d.d., Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb, (za: Služba za odnose s javnošću i informiranje), žiroračun 2360000-1101321302 poziv na broj 165, cijena 280,00 kn godišnje, Molimo pretplatnike da nakon uplate kopiju uplatnice pošalju na adresu TISAK trgovac d.d., Slavonska avenija 2, 10 000 Zagreb.

Tisk:

Tiskara Zelina d.d.,
K. Krizmanić 1, 10380 Sv. I. Zelina

Naslov uredništva:

MORH

Služba za odnose s javnošću i informiranje, p.p.
252, 10002 Zagreb, Republika Hrvatska
<http://www.hrvatski-vojnik.hr>

E-mail: hrvovnik@mohr.hr

Naklada: 5800 primjeraka

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara
(EMPA)

Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo.
Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2008.

Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu
službeni stav Ministarstva obrane RH

IZ SADRŽAJA

Obilježena 13. obljetnica vojno-redarstvene operacije Bljesak

"Pobjeda u Domovinskom ratu omogućila je afirmaciju naše demokracije i obnovu zemlje te definitivni povratak Hrvatske u krug razvijenih zapadnih zemalja", poručio je premijer Sanader

Strana 4

U Borovu obilježena 17. godišnjica pogibije dvanaest redarstvenika

I na ovogodišnjem memorativnom skupu većina govornika apelirala je na nužnost privođenja zločinaca licu pravde, a prema podacima PU vukovarsko-srijemske, za taj okrutni zločin, u kojem je uz 12 poginulih ranjen 21 policajac, podnesene su kaznene prijave protiv 51 povjatinjela, od kojih je jedan poslije poginuo, dok su ostali nedostupni službama gonjenja

Strana 8

Mi-171Š na pripremama za protupožarnu sezonu

Helikopteri Mi-171Š uspješno su prošli prvi test u "borbi s vatrom" na vježbi gašenja otvorenih požara protupožarnim vjetrom, koja je tijekom travnja provedena na zaprešićkom jezeru. Vježba je potvrdila izuzetno dobre mogućnosti novog helikoptera...

Strana 12

Indijske specijalne postrojbe

Smještena na središnjem dijelu indijskog potkontinenta i okružena susjedima s kojima je od stjecanja neovisnosti vodila nekoliko ratova, Indija je potkraj XX. stoljeća izrasla u nuklearnu silu. Na tom putu nije zanemarila ni razvoj konvencionalnih snaga. U tom konvencionalnom dijelu OS-a posebna je pozornost posvećena razvoju specijalnih postrojbi

Strana 20

Naslovnicu izradio Predrag BELUŠIĆ

Obilježena 13. obljetnica vojno-redarstvene operacije Bljesak

Ponosni na prošlost, usmjereni na budućnost

"Pobjeda u Domovinskom ratu omogućila je afirmaciju naše demokracije i obnovu zemlje te definitivni povratak Hrvatske u krug razvijenih zapadnih zemalja", poručio je premijer Sanader, napominjući da je danas Hrvatska prepoznata i priznata kao značajan čimbenik stabilnosti u Europi i svijetu

Marija ALVIR, snimio Davor KIRIN

Budnice ulicama Okučana u izvedbi Orkestra Hrvatske vojske u jutarnjim satima 1. svibnja označile su početak proslave 13. obljetnice vojno-redarstvene operacije Bljesak. Tim povodom u zapadnoj Slavoniji okupio se državni vrh predvođen predsjednicima Republike, Sabora i Vlade, a uz predstavnike državne i lokalne vlasti, vojske i policije te braniteljskih udruga, prigodnoj svečanosti pridružili su se i brojni građani Okučana i okolice. Polaganjem vijenaca i paljenjem svjeća kod središnjeg križa u Spomen-parku hrvatskim vitezovima počast poginulim hrvatskim braniteljima odala su brojna izaslanstva, a potom su se u obližnjem sportsko-rekreativnom centru okupljenima obratili najviši državni dužnosnici.

Od rata do NATO-a

"Govoreći o vojnem značenju operacije Bljesak, treba istaknuti činjenicu da se radilo o izvrsno pripremljenoj i provedenoj vojno-redarstvenoj operaciji", poručio je predsjednik Republike i vrhovni zapovjednik Oružanih snaga RH Stjepan Mesić, dodajući da su time bili stvoren i povoljni uvjeti za pripremu i provođenje operacije

Oluja te oslobođanje svih dotad okupiranih područja. Prisjećajući se vremena kada je Hrvatska bila žrtva velikosrpske agresije, podsjetio je da su upravo u tim ratnim uvjetima stvorene naše Oružane snage, koje su uspjele zaustaviti agresiju i osloboditi hrvatski teritorij. Napomenuo je također da smo, zahvaljujući našim diplomatskim i političkim kapacitetima, uspjeli u potpunosti ostvariti suverenitet, koji je, uz vojno-redarstvene operacije i akcije, realiziran mirnom reintegracijom istočne Slavonije te završetkom mirovne misije UN-a na Prevlici. Od korisnice međunarodne pomoći tijekom rata u Hrvatskoj postali smo aktivni sudionici u izgradnji sigurnosti i mira diljem svijeta, poručio je Mesić, zaključivši da je Hrvatska danas jedna od najaktivnijih članica UN-a u međunarodnim mirovnim misijama.

Predsjednik Republike posebno se osvrnuo na hrvatske aspiracije za punopravno članstvo u NATO savezu, ističući da je pozivnica NATO-a veliko priznanje Hrvatskoj i njezinoj konzistentnoj vanjskoj politici. "Članstvo u NATO-u za Republiku Hrvatsku značajan je iskorak u jačanju njezina međunarodnog položaja i sigurnosti", zaključio je, dodajući da je ta organizacija najviše prido-

nijela zaustavljanju nasilja i izgradnji stabilnosti u regiji, izrazivši pritom uvjerenje da će članstvo Hrvatske i Albanije te drugih zemalja u regiji koje to žele dodatno ojačati stabilnost i eliminirati sve pokušaje revizije granica, odnosno nasilja kojemu bi svrha bila osvajanje tuđeg teritorija. Govoreći o novoj ulozi NATO-a kao međunarodne organizacije, napose u mirovnim misijama, zaključio je da je danas potrebno znatno više različitih sposobnosti kako bi se postigao mir i gradila stabilnost te da je proces pridruživanja Savezu, kao priprema za punopravno članstvo, pozitivno utjecao i na transformaciju naših Oružanih snaga. "Rezultati su vidljivi - Oružane snage su brojčano smanjene, reorganizirane i od početka ove godine profesionalizirane", istaknuo je vrhovni zapovjednik, podsjećajući da je kupnjom borbenih oklopnih vozila i nabavom novih transportnih helikoptera počeo proces tehnološke modernizacije OS-RH-a, koji će se nastaviti kupnjom novih brodova za potrebe Obalne straže i HRM-a te novih borbenih zrakoplova.

Podsjećajući da je, uz transformaciju OS-a i ispunjavanje zahtjeva na

■ *Polaganjem vijenaca i paljenjem svježa kod središnjeg križa u Spomen-parku hrvatskim viteozvima počast poginulim hrvatskim braniteljima odala su brojna izaslanstva, a u sklopu programa organiziran je i Taktičko-tehnički zbor te informativni šatori u kojima je najvišim državnim dužnosnicima i građanstvu predstavljen projekt Kadet i NATO savez*

području obrambenog sustava, za članstvo u NATO-u potrebno ispuniti i niz drugih uvjeta jer "NATO nije samo vojni, već i politički savez", Mesić je poručio da je skoro članstvo Hrvatske u Savezu ujedno dokaz dosadašnjeg uspjeha političke i ekonomske tranzicije od njezina osamostaljenja. Govoreći o Europskoj uniji, napomenuo je da nas na tom putu očekuje završetak reforme pravosuđa i javne uprave te pokretanje gospodarstva, kao i iskorjenjivanje

organiziranog kriminala i korupcije, koji, kako je zaključio, sve više pogađaju naše građane. "Ako je glavni izvor naših materijalnih i duhovnih dobara i društvenog napretka čovjek, onda treba raditi na tome da pošteni rad bude poželjan, cijenjen i pravedno nagrađen", rekao je na kraju predsjednik Mesić, dodajući da je naše predstojeće članstvo u NATO-u jedan od koraka koje Hrvatska poduzima na putu razvoja i jačanja vlastite sigurnosti i suradnje sa zemljama u regiji, te u pronaletaženju odgovora na nove sigurnosne izazove i prijetnje u Europi, pa i šire.

Poziv na zajedništvo

I predsjednik Vlade, dr. Ivo Sanader, govor na obljetnici Bljeska počeo je

prisjećanjem na tu "veliku i sjajno izvedenu operaciju", također zaključivši da je to bila prekretnica u obrambenom ratu protiv nadmoćnog agresora i uvod u niz vojnih akcija okrunjenih operacijom Oluja. "Kada su hrvatske vojno-redarstvene snage oslobodile oko 500 četvornih kilometara državnog teritorija u samo 36 sati, postalo je jasno da je Hrvatska spremna i sposobna oslobođiti okupirane dijelove države". Prisjetio se povijesnih trenutaka iz Domovinskog rata, kao i svih hrvatskih vitezova koji su u obrani domovine položili život. Posebno se prisjetio 42 branitelja pогinulih u Bljesku, podsjećajući da je u toj oslobođilačkoj operaciji 162 branitelja bilo ranjeno, izrazivši pritom svi-ma njima zahvalnost i odavši im zaslужeno priznanje.

Ističući da je skrb o obiteljima pогinulih i nestalih hrvatskih branitelja te o invalidima Domovinskog rata trajna obveza hrvatske države i društva, zaključio je da bez njihove žrtve ne bi bilo ni slobodne Hrvatske.

"Pobjeda u Domovinskom ratu omogućila je afirmaciju naše demokracije i obnovu zemlje te definitivni povratak Hrvatske u krug razvijenih zapadnih zemalja", poručio je premijer, napominjući da je danas Hrvatska prepoznata i priznata kao značajan čimbenik stabilnosti u Europi i svijetu. I on je govorio o napretku Hrvatske na putu u euroatlantske asocijacije te o prednostima tih integracija, zaključivši da ulaskom u NATO nikada više nećemo biti sami ni izloženi agresiji moćnijeg neprijatelja.

"S pobjedničkim iskustvom naših Oružanih snaga, koje su i u miru bile uspješne u provedbi nužnih reformi, te s poslijeratnim iskustvom koje smo stekli u obnovi i razvoju zemlje, Hrvatska može i mora dati svoj doprinos svjetskom miru i stabilnosti", poručio je Sanader, napominjući da upravo to čine naši vojnici u Afganistanu i diljem svijeta na ponos svih nas. Na kraju je sve pozvao

■ Na proslavi obljetnici Bljeska okupljenima su se obratili najviši državni dužnosnici - predsjednici Republike, Sabora i Vlade

na zajedništvo u izgradnji Hrvatske dostojevine ideal-a onih koji su za nju položili svoje živote, poručivši da nji-ma dugujemo naše neprekidno zalaganje za izgradnju suvremene države koja će biti u službi svojih građana. I u izjavi za medije, premijer Sanader apelirao je na predstavnike "sedme sile" da prestanu dijeliti nacionalni korpus po političkoj orientaciji, podsjećajući da su za slobodnu i neovisnu Hrvatsku ginuli i "desni" i "lijevi", te je pozvao sve da se prestanu baviti prošlošću u korist sadašnjosti i budućnosti. Uime Hrvatskog sabora, okupljenima se obratio predsjednik Sabora Luka Bebić. U stilu narodnog tribuna i on se prisjetio dana ponosa i slave, složivši se da je uz vojno-redarstvene snage za us-pjehe Hrvatske u Domovinskom ratu uvelike zaslужna i njezina diplomacija, te ističući da je sve to postignuto na čelu s tadašnjim predsjednikom države Franjom Tuđmanom. Govoreći da možemo biti ponosni na obranu Lijepu Naše, ujedno je poručio da ne smijemo zaboraviti one koji su za to najzaslužniji.

Nakon prigodnih obraćanja uslijedio je prelet borbenih aviona i helikoptera iz sastava HRZ-a - po četiri MiG-a 21-BIS i helikoptera Mi 171-Š, a u sklopu programa organiziran je i Taktičko-tehnički zbor te informativni šatori u kojima je građanstvu predstavljen projekt Kadet i NATO savez.

U obnovljenoj okučanskoj crkvi sv. Vida služena je misa zadušnica za pогinule hrvatske branitelje i civilne žrtve Domovinskog rata, koju je predvodio požeški biskup Antun Škvorčević u pratnji generalnog vi-kara Vojnog ordinarijata mons. Josipa Šantića. Misno slavlje upotpunio je nastup crkvenog zbara iz Davora i uviјek izvrsne Klappe HRM-a "Sveti Juraj", čija je "pisma" posebno oduševila premijera Sanadera. I ovo-godišnja obljetnica vojno-redarstvene ope-racije Bljesak, za čiju je organizaciju i pro-vedbu "glavni i odgovorni" bio general pu-kovnik Mladen Kruljac, završila je s podje-lom vojničkoga graha sudionicima sveća-nosti i međusobnim pozdravima: Dogodi-ne, na istome mjestu i u isto vrijeme! ■

U obnovljenoj okučanskoj crkvi sv. Vida služena je misa zadušnica za pогinule hrvatske branitelje i civilne žrtve Domovinskog rata

Ministar Vukelić u posjetu Ratnoj školi

Ministar obrane Republike Hrvatske Branko Vukelić posjetio je 7. svibnja Ratnu školu "Ban Josip Jelačić" i polaznicima održao predavanje pod naslovom "Hrvatska i NATO".

Ispred Ratne škole dočekao ga je svečani postroj Počasne satnije, a domaćin je bio zapovjednik Škole brigadni general Slaven Zdilar. Nakon upisa u knjigu posjeta, uslijedilo je polusatno predavanje 10. naraštaju polaznika.

Ministar je dao kraći presjek karakteristika i ustroja NATO saveza, posebno ističući načelo uzajamne pomoći, koje Savez "čini različitim od svih međunarodnih organizacija koje se bave sigurnošću". Osvrnuo se također na promjene koje će Hrvatskoj općenito, a posebno MORH-u i OSRH-u, donijeti skorašnje članstvo u Savezu. Dosad su se odluke NATO-a odnosile na RH, a odsad ćemo sjediti

za stolom gdje se te odluke donose, nglasio je ministar i doda da je aktivno sudjelova-

nje u mirovnim i sigurnosnim procesima u svijetu u temeljima vanjske politike RH. Dokaz tomu je i sadašnje sudjelovanje Hrvatske u Vijeću sigurnosti UN-a.

Govoreći o bukureštanskoj pozivnici, ministar ju je okarakterizirao kao "veliko priznanje za RH, ali i za MORH i OSRH". Naime, već je poznato da je RH vjerojatno najspremnija zemlja-kandidat do sada: "S ponosom kažem da smo bili isticani kao primjer zemlje koja nije članica Saveza, ali ima visoke dosegnute standarde". U skladu s tim, i aktualni proces koji teče od trenutka dobivanja pozivnice do punopravnog članstva "bit će jedan od najbržih dosad". Trenutačno je u tijeku drugi krug priступnih pregovora, a ključno razdoblje počinje u srpnju ove godine, kad će početi ratifikacije po nacionalnim parlamentima članica NATO-a. Punopravnom članicom trebali bismo postati na sljedećem samitu NATO-a, u travnju 2009. Nakon predavanja ministar je odgovorio i na nekoliko pitanja polaznika, a posjet je završio s prigodnim darovima koji je ministru, uime Ratne škole uručio general Zdilar.

D. VLAVOVIĆ

snimio D. KIRIN

Zapovjednik HRM-a u Zapovjedništvu združenih snaga u Napulju

Zapovjednik Hrvatske ratne mornarice, komodor Ante Urlić, sa izaslanstvom boravio je od 28. do 30. travnja u Zapovjedništvu združenih NATO snaga u Napulju (Joint Force Command Naples - JFC), na poziv zapovjednika JFC-a admirala Marka Fitzgeralda. To je prvi bilateralni posjet zapovjednika HRM-a Zapovjedništvu združenih snaga u Napulju, a uslijedio je nakon što je Hrvatska dobila pozivnicu za ulazak u NATO. Posjet je plod dugogodišnje suradnje HRM-a s JFC Napulj, osobito s pomorskom komponentom NATO-a u Napulju. Među najvažnijim aktivnostima suradnje, koje su se odvijale između HRM-a i JFC Napulj, treba istaknuti organizaciju međunarodnih vježbi u RH, od kojih su najvažnije bile Noble Midas 07 i Cooperative Engagement 03.

Posjet je počeo svečanim dočekom ispred zgrade Zapovjedništva združenih snaga u Napulju, a nastavljen je razgovorom admirala Fitzgeralda i komodora Urlića. Komodor Urlić je obišao glavno operativno središte te je upoznat s aktivnostima JFC Napulj. U razgovoru je istaknuta potpora ulasku Republike Hrvatske u NATO i integraciji HRM-a u NATO aktivnosti. Nakon JFC Napulj, komodor Urlić je obišao i Pomorsko zapovjedništvo NATO-a u Napulju, gdje ga je primio viceadmiral Roberto Cesaretti. S Cesarettijem su vođeni stožerni razgovori o budućim zajedničkim aktivnostima, mogućnostima uključivanja HRM-a u operaciju Active Endeavour (Operacija nadzora pomorskog prometa u Sredozemnom moru) i o pripremi osoblja za rad u NATO tijelima. Razgovaralo se i s novim NATO članicama o njihovim iskustvima nakon pristupanja NATO savezu.

OJI HRM

U Borovu obilježena 17. godišnjica pogibije dvanaest redarstvenika

U očekivanju pravedne kazne

I na ovogodišnjem memorativnom skupu većina govornika apelirala je na nužnost privođenja zločinaca licu pravde, a prema podacima PU vukovarsko-srijemske, za taj okrutni zločin, u kojemu je uz 12 poginulih ranjen 21 policajac, podnesene su kaznene prijave protiv 51 počinitelja, od kojih je jedan poslije poginuo, dok su ostali nedostupni službama gonjenja

Napisala i snimila Marija ALVIR

Mimohodom Udruge Specijalne policije iz Domovinskog rata od ulaza u Borovo do spomen-obilježja poginulim policajcima u središtu sela i ove je godine 2. svibnja počelo obilježavanje Memorijala dvanaest redarstvenika.

Podsjetimo, hrvatski policajci Stipan Bošnjak, Antun Grbavac, Josip Culej, Mladen Šarić, Zdenko Perica, Zoran Grašić, Ivica Vučić, Luka Crnković, Marinko Petrušić, Janko Čović, Željko Hrala i Mladen Čatić masakrirani su u zasjedi srpskih pobunjenika, u koju su upali krenuvši u potragu za dvojicom svojih kolega, koje su u noći od 1. na 2. svibnja zarobili pripadnici srpskih paravojnih postrojbi u Borovu Selu. Polaganjem vijenaca i paljenjem svjeća podno spomenika, podignutog na mjestu na kojemu su prije sedamnaest godina mučki ubijeni, počast su im odala brojna izaslanstva.

■ Uz članove obitelji te prijatelje i kolege ubijenih policajaca, oko spomenika su se okupili i predstavnici državne i lokalnih vlasti te vojske i policije, kao i mještani Borova, a molitvu je predvodio vojni ordinarij Juraj Jezerinac u pratinji generalnog vikara Josipa Šantića

Apel za pravdu

U govorima što su uslijedili svi uzvanici prisjećali su se tog terorističkog čina, a pojedinci su posebno apostrofirali činjenicu da za taj zločin do danas nitko nije odgovarao, jer nijedan od srpskih pobunjenika i zločinaca nije priveden pravdi. Prema podacima PU vukovarsko-srijemske, za taj okrutni zločin, u kojem je uz 12 poginulih ranjen 21 policajac, mjerodavnom Državnom odvjetništvu podnesene su kaznene prijave protiv 51 počinitelja, od kojih je jedan poslije poginuo, dok su ostali nedostupni službama gonjenja. I na ovogodišnjem memorativnom skupu većina govornika apelirala je na nužnost privođenja zločinaca licu pravde, a među onima koji su se biranim riječima prisjetili žrtve dvanaestorice hrvatskih redarstvenika bili su predstavnici državnih i lokalnih vlasti, vojske i policije te braniteljskih udruga.

Uime Predsjednika Republike počast ubijenim policajcima odao je zapovjednik HKoV-a general pukovnik Mladen Kruljac. U svom obraćanju okupljenima, on je naglasio da radi istine i mira ne smijemo zaboraviti našu povijest te da zbog svih štava moramo tražiti pravdu, a radi budućnosti zahtijevati pravilan odnos prema

Domovinskom ratu. Krvavog događaja iz ratne 1991. prisjetili su se i izaslanici predsjednika Hrvatskog sabora i Vlade, saborski zastupnik Petar Mlinarić i ministar unutarnjih poslova Berislav Rončević, kao i državni tajnici MORH-a i MOBMS-a Željko Goršić i Krunoslav Mesarić, te ravnatelj policije Marijan Benko, vukovarsko-srijemski župan Božo Galić, a Željko Sačić i Ivan Čačić govorili su uime braniteljskih udruga. Svi oni složili su se da je taj događaj, uz Krvavi Uskrs na Plitvicama, obilježio početak Domovinskog rata, kao i da odgovorni za počinjeni zločin moraju biti kažnjeni.

Uz članove obitelji te prijatelje i kolege ubijenih policajaca, oko spomenika su se okupili i mještani Borova koji su im također željeli odati počast. Misa zadušnica služena je u Vinkovcima, u crkvi sv. Euzebija i Poliona, a misno slavlje predvodio je vojni ordinarij Juraj Jezerinac u pratinji generalnog vikara Josipa Šantića. Na dan obilježavanja 17. godišnjice pogibije dvanaestorice hrvatskih policajaca, na stadionu vinkovačkog HNK Cibalia otvoren je Memorijal dvanaest redarstvenika, u sklopu kojega je održano više sportskih natjecanja u Vinkovcima i okolicu. ■

■ Polaganjem vijenaca i paljenjem svježa počast dvanaestorici policajaca odala su brojna izaslanstva - uime Predsjednika RH vijenac je položio zapovjednik HKoV-a general pukovnik Mladen Kruljac, a u izaslanstvu Vlade bio je i državni tajnik MORH-a Željko Goršić

Psihosocijalna (organizacijska) klima

Težnja za napuštanjem organizacije i fluktuacija osoblja izravne su posljedice loše psihosocijalne klime. Potvrđena je povezanost klime s temeljnim stilovima vođenja i pokazalo se da podređeni koji imaju kvalitetniji odnos s vodom pozitivnije percipiraju klimu i međusobno se više slažu. Ako je psihosocijalna klima loša, nezadovoljstvo i negativni stavovi o radnoj okolini interaktivno se šire, a osim smanjenja radne uspješnosti uzrokuju psihogeno razboljevanje djelatnika

Suzana FILJAK

Poticajno ili pak nestimulativno i kočeće djelovanje okoline na čovjeka vidljivo je u gotovo svim organizacijama u kojima ljudi djeluju, stvaraju i postižu (osobne ili skupne) ciljeve. Najvažniji čimbenici takvog djelovanja jesu kvaliteta međuljudskih odnosa, stil vođenja te stavovi i odnos pojedinca prema okolini. Njihov utjecaj na produktivnost i učinkovitost u poslu dobivena je slučajnim istraživačkim otkrićem iz 1924. u tvornici Hawthorne (Chicago). Neočekivano se pokazalo kako je radni učinak uključenih u pokus neprestano rastao bez obzira na povoljne ili nepovoljne fizikalne okolinske uvjete (rasvjeta i raspodjela odmora). Motivacija im se povisila isključivo zbog dručkijeg odnosa prema njima. Tako su Hawthorne efekt i industrijska psihologija znatno utjecali na razvoj discipline upravljanja (menadžment) ljudskim potencijalima. Suvremene strategije motiviranja kazuju kako nemotivirani djelatnici imaju manju proizvodnost, nisu zainteresirani za kvalitetu rada i proizvoda, ne identificiraju se s organizacijom, ne sudjeluju u rješavanju organizacijskih problema, niti ih je briga za razvoj i uspješnost organizacije u kojoj rade. Stoga jednostavan način motiviranja i nagrađivanja, ma koliko jak bio, ne daje potpuno zadovoljavajuće učinke. Tradicionalna jednadžba: "veća plaća - veća motivacija - veći učinak" u konačnici nije jednoznačna ako se zanemare druge varijable.

Za opću motivaciju i veću učinkovitost važna je povoljna radna okolina, odnosno organizacijska ili psihosocijalna klima. Ona je posljedica društvenih odnosa na radnom mjestu i može olakšati radni proces ili pak "zagorčati" život pojedincima u organizaciji. Organizacijska klima utječe na organizacijske i psihičke procese kao što su komunikacija, rješavanje problema, donošenje odluka, upravljanje konfliktima, učenje i motivacija, te zadovoljstvo poslom i odanost organizaciji. Težnja za napuštanjem organizacije i fluktuacija osoblja izravne

su posljedice loše psihosocijalne klime. Potvrđena je povezanost klime s temeljnim stilovima rukovođenja i pokazalo se da podređeni koji imaju kvalitetniji odnos s vodom pozitivnije percipiraju klimu i međusobno se više slažu.

U formalnim skupinama, zbog strogo propisanih pravila ponašanja, organizacijska klima ima veće značenje nego u neformalnim, interesnim društvenim udrugama. Rezultati istraživanja u američkoj vojsci (iz 70-ih godina XX. st.) upućuju na znatnu povezanost percipirane psihosocijalne klime, emocionalnog stanja vojnika i različitih pokazatelja učinka (tjelesna spremnost, rezultati izobrazbe, broj javljanja liječniku, stegovni prekršaji i sl.). Percipirano loša klima visoko je povezana s anksioznosću, depresijom i neprijateljstvom. S druge pak strane, dobra psihosocijalna klima postrojbe rezultira ne samo pozitivnim emocijama i dobrim osjećajem vojnika, već pridonosi većoj motivaciji i boljim postignućima. Naša iskustva potvrđuju takve nalaze čak i u otežanim okolinskim uvjetima te kriznim i traumatskim situacijama.

I dok organizacijska kultura ističe proces stvaranja socijalne okoline u kojoj pojedinac djeluje, klima u većoj mjeri naglašava način na koji pojedinac doživljava tu svoju socijalnu okolinu. Tako i kultura i klima organizacije izravno utječu na njezinu učinkovitost, produktivnost i sposobnost za inovacije, na zadovoljstvo poslom, stavove prema radu i općenito na ponašanje zaposlenih, a uvelike su povezane i s izvorom i doživljajem stresa.

Istraživanje dvojice psihologa (Stahl i Lebedun) iz 80-ih godina XX. stoljeća potvrdilo je kako se opća psihološka atmosfera (bilo pozitivna, bilo negativna) prenosi interakcijom među zaposlenicima. Ako je psihosocijalna klima loša, nezadovoljstvo i negativni stavovi o radnoj okolini interaktivno se šire, a osim smanjenja radne uspješnosti uzrokuju i psihogeno razboljevanje djelatnika. ■

Naša Heida

Učili smo od nje o najzabitijim selima, divili se njezinoj lakoći u rješavanju ponekad vrlo zamršenih odnosa i određivanju prioriteta. Bili smo ponosni na našu prijateljicu, koja je neskriveno uživala u hrvatskom društvu

—Dražen JONJIĆ—

Na ulazu u kamp našlo se društvanje iz nedalekog se-la. Poziv naših dečki s ulaza i već hitamo na novu partiju razgovora ugodnih. Nisam baš obdaren sposobnostima predviđanja, no dosad se još nisam prevario što se tiče zahtjeva i sadržaja uredno potpisom ili prstom ovjerenih pisama. Gotovo u svakom od njih iskaču neki novi bunari, ili hrana, odjeća i, naravno, mala hidroelektrana! I svako je selo zapostavljen, jer prošlo je možda i dvadesetak dana od posljednjeg upita, a kolosalni infrastrukturni objekti još nisu završeni. Gospodarica malih hidroelektrana i velika zaljubljenica u Ghor jest naša prijateljica Heida, gospodica s Islanda. Vjerovatno je to jedna od rijetkih žena u Chagcharanu od koje su, onako krhke, streljili pomalo i seoski glavari najzabitijih sela. Nikad nije zgorega uvjeriti Heidu kako je baš njihovo selo ključna točka svijetle budućnosti Afganistana. A ona, umotana u rubac, objašnjava je da gradnja bilo čega i nije jeftin sport. Naši posjetitelji gledali su je u čudu, zaboravljajući pomalo kako su u poslu izgradnje i sami imali određenih obveza.

Navijači

Kao da je lakše čučnuti u blizini potoka i, uživajući u VIP statusu, promatrati rađanje male građevine koja bi im mogla promijeniti život. Naša prijateljica nije se ljutila na specifični ghorski način sudjelovanja u projektima. Zanimljiva je to skupina angažiranih žena iz bogatih europskih zemalja i SAD-a, koje su svoje vrijeme i svoj golemi trud posvetile ovoj naјsiromašnijoj afganistanskoj pokrajini. Tu je još i Marianne i nekolicina djelatnica drugih vladinih i nevladinih organizacija. Ali Heida je posebna. Učili smo od nje o

najzabitijim selima, divili se njezinoj lakoći u rješavanju ponekad vrlo zamršenih odnosa i određivanju prioriteta. Bili smo ponosni na našu prijateljicu, koja je neskriveno uživala u hrvatskom društvu - baš kao i ostali članovi male kolonije humanitaraca. Bili smo zadovoljni kada smo se prašnjavi i blatni vraćali iz sela tamo negdje po Chahar Sadehu ili Chagcharanu.

Mnogo puta smo se Srećko, Tomislav, Miro, Mario i ja uvjerili kako energična mala gospodica jednim pozivom rješava naizgled vrlo komplikirane situacije. Skrenuti zrakoplov na putu iz Herata u Kabul, na našu prašnjavu usnulu pistu - nema problema ako su u pitanju opravdani razlozi i ako su u pitanju Hrvati. Mi smo Heidu doživljavali kao dio hrvatskog kontingenta, bez kojeg su bili nezamislivi susreti u našoj hrvatskoj kući. I kad smo je pratili u Kabul na novu dužnost, izvan njezina i našega Ghora, svi-ma nam je bilo pomalo teško. Znali smo da će se vraćati, to nas je zajedno tješilo. Znali smo, kamo god krenula, da će mala Islandanka ponijeti sa sobom ljubav prema Hrvatskoj. A mi smo zagazili u sam kraj našeg boravka u Ghoru. Ostalo je još stotine neotkrivenih sela. Ponjet ćemo iz Ghora samo uspomene. Razmijenjene adrese. I ponos što smo na svakom koraku bili prepoznati kao prijatelji iz daleke Hrvatske. Upravo

je to ono bogatstvo koje se ne može iskazati ni u afgani-ma ni u dolarima, ona vrijednost koju pro-tok vremena samo obogaćuje, samo na-dograđuje... ■

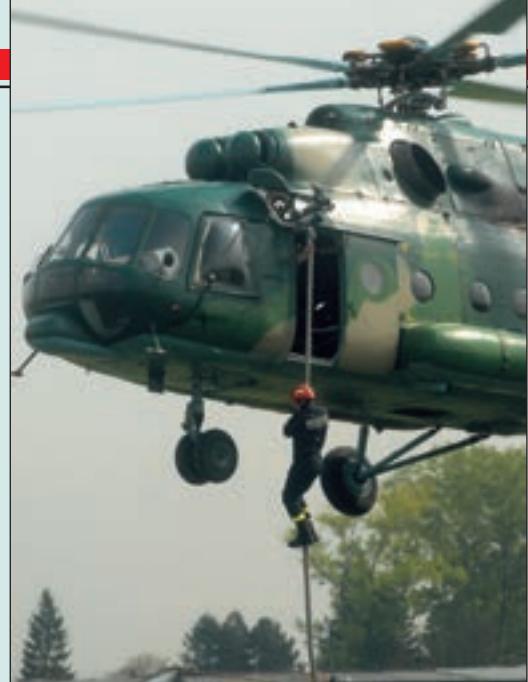

Mi-171Š na pripremama za protupožarnu sezonu

Prvi test u "borbi s vatrom"

Helikopteri Mi-171Š uspješno su prošli prvi test u "borbi s vatrom" na vježbi gašenja otvorenih požara protupožarnim vjedrom, koja je tijekom travnja provedena na zaprešićkom jezeru. Vježba je potvrdila izuzetno dobre mogućnosti novog helikoptera kad je riječ o gašenju otvorenih šumskih požara, a pokazalo se i da posade helikoptera neće imati nikakvih problema u adaptaciji za rad na gašenju požara novim helikopterima

Leida PARLOV, snimio Tomislav BRANDT

Pripreme za protupožarnu sezonu, koja službeno počinje 1. lipnja, u punom su jeku. Priprema se ljudstvo, ali i tehnika. Kad je o tehničici riječ, Oružane snage će u ovu protupožarnu sezonu uči tehnički opremljenje. Naravno, riječ je o helikopterima Mi-171Š, novim letjelicama Hrvatskog ratnog zrakoplovstva, koje je Republika Hrvatska dobila u sklopu rješavanja kliničkog duga s Ruskom Federacijom. Tijekom ovogodišnje protupožarne sezone, oni će se staviti na raspolaganje protupožarnim namjenski organiziranim snagama i moći će se, ako to bude potrebno, angažirati u bilo kojem dijelu Hrvatske, i to za gašenje otvorenih požara, transport i desantiranje vatrogasaca i opreme, te u akcijama traganja i spašavanja i transporta unesrećenih.

Helikopteri Mi-171Š uspješno su prošli prvi test u "borbi s vatrom" na vježbi gašenja otvorenih požara protupožarnim vjedrom, koja je tijekom travnja provedena na zaprešićkom jezeru. Riječ je o vježbi koju redovito provodi Eskadrila višenamjenskih helikopera (do preustroja je to bila 28. eskadrila transportnih helikoptera 91. zb Zagreb), a u kojoj su, uz helikoptere Mi8 MTV1, prvi put sudjelovali i novi helikopteri HRZ-a, Mi-171Š. Prema riječima bojnika Michaela Križaneca, zamjenika zapovjednika Eskadrile višenamjenskih helikoptera, vježba se provodi sa svrhom uvežbavanja tehnike pilotiranja pilota i komunikacije s tehničarima, kako bi se mogli sigurno uputiti na požarište. Tijekom 40-ak minuta, koliko je trajala vježba, posada helikoptera Mi-171Š, u sastavu: satnici Ivan Gordan Kolić i Roberto Agrež, te nadnarednici Gordan Kovačić i Marinko Gudeljević, uspješno je obavila svoju zadaću. Potvrdio je to i bojnik Križanec te istaknuo kako se tijekom vježbe pokazalo da "helikopteri Mi-171Š mogu raditi s protupožarnim vjedrom Flory te će se ove godine moći angažirati u protupožarnoj sezoni".

Prema njegovim riječima, vježba je potvrdila izuzetno dobre mogućnosti novog helikoptera kad je riječ o gašenju otvorenih šumskih po-

žara, a pokazalo se i da posade helikoptera neće imati nikakvih problema u adaptaciji za rad na gašenju požara novim helikopterima.

Inače, u Eskadrili višenamjenskih helikoptera privodi se kraju preobuka pilota i tehničara za upravljanje i održavanje helikoptera Mi-171Š. "Namjera nam je završiti preobuku do početka protupožarne sezone. U tijeku je preobuka tehničara za održavanje u drugom stupnju, koja se provodi s ruskim instruktorima. Do početka PP sezone imat ćemo dovoljno osposobljenih i obučenih ljudi koji će moći sudjelovati u gašenju požara, ali i u drugim aktivnostima koje ćemo, zahvaljujući boljim tehničkim mogućnostima helikoptera Mi-171Š, moći još kvalitetnije obavljati", napomije Križanec. Tu je prije svega riječ o akcijama traganja i spašavanja kao i prebacivanju snaga na lokacije kojima se može prići jedino helikopterom. Prema riječima našeg sugovornika, sposobnost traganja i spašavanja će se uporabom novih helikopera ove godine "množiti s najmanje puta dva u odnosu na prošlu godinu". Novi helikopteri, ističe bojnik Križanec, imaju dodatni far za traganje i spašavanje noću, dopunska dizalica za podizanje unesrećenih, te više otvora na trupu kroz koje se ljudi mogu desantirati na nepristupačna područja. "Konstrukcijom, izgledom i opremom novog helikoptera mogućnosti u provedbi zadaća traganja i spašavanja znatno su povećane".

Uz obuku posada helikoptera i testiranje njihovih tehničkih mogućnosti, u Lučkom su se uvježbavali i vatrogasci. Tijekom našeg posjeta, pripadnici različitih JVP uvježbavali su se za ulazak i desantiranje sa slijetanjem, kao i za desantiranje uz uporabu tehnike spuštanja niz brzo uže. Uvježbavali su se također i za prihvati rukovanje podvješenim teretom, tzv. kruškom za vodu jer koliko god iskustva i ugašenih požara iza sebe imali, vježbi i priprema nikad dosta.

Sve pripreme za PP sezonu trebaju biti gotove do kraja svibnja. Sudeći prema onome što smo vidjeli u HRZ-u snage će biti spremne, a svima nam ostaje nadati se da će potrebnih intervencija biti što manje. ■

Svečano otvaranje međunarodne vojne vježbe MEDCEUR 08

Međunarodna vježba medicinskih vojnih timova MEDCEUR 08 svečano je otvorena 2. svibnja u vojarni "Knez Trpimir" u Divuljama.

Vježba je okupila predstavnike 17 zemalja sudionica: Albanije, Armenije, Azerbajdžana, Bjelorusije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Kazahstana, Kirgistana, Hrvatske, Makedonije, Moldavije, SAD-a, Srbije, Tadžikistana, Turkmenistana i Ukrajine, od kojih je 15. u Partnerstvu za mir, dvije su članice NATO-a. Vježba traje do 15 svibnja i održava se prvi put u našoj zemlji, i to u vojarni "Knez Trpimir", a organiziraju je Glavni stožer OSRH-a i Zapovjedništvo američkih snaga u Europi (US EUCOM). Na svečanosti otvaranja bili su državni tajnik MORH-a Mate

Raboteg, zamjenik načelnika GSOSRH-a komodor Zdenko Simić i načelnik Uprave za logistiku GS-a brigadni general Josip Stojković.

"Smisao vježbe je uvježbavanje medicinskog osoblja OS PzM zemalja za zbrinjavanje unesrećenih u masovnim katastrofama i stjecanje interoperabilnosti za potrebe međunarodnih intervencija prilikom elementarnih i humanitarnih nepogoda. Kako u ovoj vježbi sudjeluju i predstavnici MUP-a, vatrogasaca, Civilne zaštite, Državne uprave za zaštitu i spašavanje, Crvenog križa, županijskih uprava i bolnica, nadam se da će zajedničko uvježbavanje pridonijeti još boljoj povezanosti vojnih, civilnih i nevladinih organizacija, kako bi što uspješnije djelovali u spašavanju ljudskih života u katastrofama", istaknuo je Mate Raboteg prigodom otvorenja.

Komodor Simić je rekao: "Smatram da će i ova vježba još jednom potvrditi spremnost i interoperabilnost OSRH među zemljama sudionicama kako bi postigli što bolju i veću učinkovitost u slučajevima raznih katastrofa i humanitarnih kriza." Zapovjednik vježbe s američke strane, brigadir Kevin Ross, napomenuo je: "Koristit ćete se svim svojim iskustvima i dosadašnjim lekcijama kako biste se pripremili za odgovor na simuliranu prirodnu katastrofu sličnu onima koje bi mogle pogoditi ovo područje." Uzvanicima je potom prezentirana oprema kojom će se provoditi obuka sudionika vježbe, a obišli su i mobilnu američku bolnicu, gdje će se za vrijeme vježbe obavljati prihvatanje unesrećenih.

OJI

Seminar sanitetske službe

Institut za farmakologiju i toksikologiju na Vojno-medicinskoj akademiji Njemačke vojske organizirao je "11. konferenciju o medicinsko-kemijskoj zaštiti" u Münchenu od 22. do 26. travnja na kojoj su sudjelovale bojnica Davorka Perić, mr. sc., spec. epidemiolog, i satnica Sanja Špoljar, dr. med., spec. dermatovenerolog.

Na međunarodnoj konferenciji koju je otvorio zapovjednik Vojno-medicinske akademije Njemačke vojske, brigadir dr.

Sohns, sudjelovalo je tristotinjak stručnjaka iz područja toksikologije, farmakologije i drugih medicinskih grana iz desetak zemalja svijeta. Većina je bila iz vojno-medicinskih krugova i civilnih medicinskih institucija. Konferencija o medicinsko-kemijskoj obrani utemeljena je sa svrhom da svake godine predstavi pregled znanstvenih radova iz Programa medicinsko-kemijske zaštite. Ove je godine tema okosnica bila: iperit - novosti; cilj intervencije; neurološki bojni otrovi. Bilo je prikazano 25 radova u obliku usmenih prezentacija i 33 postera. Radove su prezentirali liječnici iz područja kliničke medicine i medicinski znanstvenici, kao i drugi znanstvenici, predstavnici vladinih institucija i opunomoćeni predstavnici civilno-medicinskih sektora iz Njemačke i inozemstva. Svrha Konferencije bila je prikazivanje toksičnog djelovanja kožnog bojnog otrova iperita (sumpornog); patofiziologija djelovanja; akutne i kronične posljedice djelovanja; liječenje posljedica na koži, očima, kirurško zbrinjavanje posljedica te zaštita. Bilo je prikazano i nekoliko radova djelovanja iperita na neke ljudske stanice i oštećenjima DNK (in vitro). Drugi dio konferencije bio je posvećen djelovanju živčanih bojnih otrova i njihovoj dekontaminaciji.

Konferencija je bila veoma dobro organizirana, a prezentacije kvalitetne i poučne pa se novosti iz područja toksikologije mogu primijeniti i u našim Oružanim snagama. Bilo je vrlo korisno surađivati i razmjenjivati znanja i iskustva sa stručnjacima iz ovoga područja vojno-medicinske znanosti. Predstavnici Instituta za farmakologiju i toksikologiju u Münchenu zainteresirani su za daljnju suradnju i zajednički projekt na istraživanjima te su nam ponudili daljnju edukaciju vojnih liječnika o najnovijim laboratorijskim metodama.

D. PERIĆ

Konferencija zapovjednika vojnih učilišta u Španjolskoj

Ravnatelj HVU-u general bojnik Mirko Šundov boravio je od 20. do 23. travnja u Španjolskoj, na Konferenciji zapovjednika vojnih učilišta. Ovogodišnja konferencija, 37. po redu, održana je u Tolu-du, a domaćin je bio general pukovnik Pedro Bernal Gutierrez.

Na konferenciji su održane tematske rasprave i radionice te razmjena mišljenja i iskustava u izobrazbi, za potrebe rješavanja kriznih situacija u svijetu. Sama konferencija pokazala je da se pojačava intenzitet i raznovrsnost potreba i zahtjeva što se postavljuju pred vojno-obrazovni sustav. Ova konferencija izuzetno je vrijedan oblik međunarodne suradnje jer na neki način osigurava visoku razinu i moderan pristup u kreiranju obrazovnih sadržaja i tako još više pridonosi razvoju i nadgradnji OSRH-a.

D. KOPANJI

Posjet načelnika Stožera obrane Kanade HVU-u

U sklopu višednevног posjeta Hrvatskoj i OSRH, načelnik Stožera obrane Kanade, general zbora Rick J. Hillier, i skupina visokih časnika kanadske vojske posjetili su HVU.

Tom je prilikom general zbora Hillier održao predavanje djelatnicima i polaznicima Ratne škole na temu "Revolucija u obuci", prenoseći im svoje dugo-godišnje bogato iskustvo iz službe diljem svijeta.

Posebno dojmljivi bili su detalji koji su se odnosili na naučene lekcije iz Afganistana, gdje je kanadska vojska prisutna u znatnom broju, te inovacije u pristupu obuci za tu zahtjevnu misiju. Na kraju toga korisnog i vrlo zanimljivog predavanja kanadskog generala, između general bojnika Mirka Šundova i generala zbora Hilliera razmijenjeni su protokolarni darovi.

D. KOPANJI

Studijsko putovanje Ratne škole po Ličko-senjskoj županiji

U procesu provedbe praktične nastave, polaznici X. naraštaja Ratne škole posjetili su 23. i 24. travnja Ličko-senjsku županiju.

Svrha putovanja bila je upoznati polaznike škole s ulogom ove županije u Domovinskom ratu, te s njenim administrativnim ustrojem, gospodarskim potencijalima i prirodnim resursima. Polaznici su obišli Senj i tvrđavu Nehaj, gdje su upoznati s poviješću tvrđave i uskoka. U nastavku putovanja posjetili su Krasno i najstariju šumariju u RH, te svetište Majke Božje od Krasna. Obilaskom grada Otočca i turističkog kompleksa "Gacka" završio je prvi dan posjeta. Drugi dan, polaznike je primio župan Milan

Jurković, koji ih je upoznao s razvojnim planovima županije, a nakon toga i gospicko-senjski biskup Mile Bogović.

S ulogom grada Gospicja u Domovinskom ratu, Zapovedništvo i polaznike RŠ, upoznao je brigadni general Frane Tomićić. Posjetili su i spomen-kuću "oca Domovine" dr. Ante Starčevića u Velikom Žitniku, kao i memorialni centar "Nikola Tesla" u Smiljanu.

Studijsko putovanje završeno je s posjetom NP "Plitvička jezera", gdje su predstavnici Ratne škole položili vijenac na spomenik Josipu Joviću,

prvoj žrtvi Domovinskog rata, te obišli nacionalni park.

D. KOPANJI

Eurosatory

FRANCUSKO je ministarstvo obrane početkom travnja preko agencije za obrambene nabave DGA naručilo još 5045 kompletova opreme za vojnika budućnosti FELIN (Fantassin a équipement et liaisons intégrées). Kompleti su naručeni od francuske tvrtke Sagem De-

Novi ugovor za FELIN

fense Securite, dijela konglomerata SAFRAN.

To je druga narudžba. Prva je bila u ožujku 2006. za 1089 kompletova sustava FELIN. Iz te bi se prve serije do kraja 2009. trebala opremiti prva pukovnija francuske kopnene vojske. Kompletima druge serije do kraja 2010. trebalo bi se opremiti još pet pukovnija.

FELIN je zamišljen kao komplet opreme koji bi postupno trebao zamijeniti opremu kojom se vojnicima danas služe. U osnovi se sastoji od integrirane računalne, optroničke opreme i opreme za vezu, kako bi se vojnicima na terenu pružilo što više podataka i što veća razina zaštite. Uz elektroničku opremu, program čine još oprema za zaštitu i unaprijeđena oružja. Početak programa FELIN seže u 1996., kad

je Thales (tad se zvao Thomson-CSF) od francuske agencije za obrambene nabave DGA dobio ugovor za razvoj tehnološkog demonstratora opreme za vojnika budućnosti. Program je prvi put testiran 1999. Sagrem se u razvoj uključio potkraj 2001. i postupno postao glavni ugovarač, istisnuvši konkurenate.

Svaka će pukovnija dobiti malo više od 1000 kompletova u nekoliko različitih inačica, kako bi se što bolje prilagodile potrebama djelovanja i zapovijedanja na različitim razinama. I dalje će se rabiti standardna oružja francuske vojske, ali, bit će opremljena naprednim cilnjicima kako bi se povećale mogućnosti uočavanja i zahvata cilja te preciznost paljbe, danju i noću.

M. PETROVIĆ

Sintetičko gorivo i za borbene avione

IAKO je dosadašnji strateški prioritet USAF-a bio opskrba svoje transportne i bombarderske flote sintetičkim gorivom, čiju je mogućnost uporabe vrlo intenzivno testirao proteklih godina, USAF se odlučio za još jedan vrlo važan korak naprijed. Početkom svibnja u zrakoplovnoj bazi Arnold započeo je novi program testiranja uporabe sintetičkog goriva na motorima Pratt & Whitney F100, s ishodišnom namjerom uporabe tog goriva na borbenim avionima F-15 i F-16, koji bi ujedno bili i prvi borbeni avioni opskrbljeni sintetičkim gorivom. Nositelj programa testiranja i pripreme za konačnu operativnu uporabu goriva je Arnold Engineering Development Center, koji je dosad bio nositelj testiranja General Electricovih motora F101, odnosno primjene sintetičkog goriva na bombarderu B-1B Lancer.

Kao i dosad Arnold Engineering Development Center će za testiranje rabiti F-T mlazno gorivo dobiveno tzv. Fischer-Tropsch procesom,

koje je u odnosu na dosadašnje kerzinsko gorivo iznimne čistoće, boljih energetskih odlika i ekološki neusporedivo prihvatljivije. F-T sintetičko gorivo proizvodi američka tvrtka Syntroleum, koja je dosad proizvela gotovo 2 000 000 litara sintetičkog goriva za potrebe raznih

USAF-ovih testiranja. F-T proces proizvodnje sintetičkog goriva razvijen je tijekom dvadesetih godina prošlog stoljeća u Njemačkoj, kada su njemački inženjeri počeli razvijati tehnologiju dobivanja sintetičkog goriva iz prirodnog plina i ugljena.

I. SKENDEROVIC

Komplet za sigurniji kamion

AMERIČKA podružnica britanske tvrtke BAE Systems sklopila je s američkom kopnenom vojskom (US Army) ugovor vrijedan 43,6 milijuna dolara za proizvodnju 730 kompleta za naknadno oklpljanje kamiona. Ta je narudžba dio programa američke vojske, koji predviđa opremanje svih taktičkih vozila mogućnošću da se, ako bude potrebno, naknadno na njih postavi oklop.

Ta se mogućnost ponajprije odnosi na taktičke kamione FMTV (Family of Medium Tactical Vehicles), za koje je BAE Systems razvio odgovarajući oklopni komplet. FMTV je osnovni američki vojni taktički kamion. Dosad ih je proizvedeno više od 39 000, kako za potrebe američke vojske tako i za kupce diljem svijeta.

Komplet dolazi u dvije inačice: A-komplet modificira kabinu tako da može prihvatići dodatni oklop, dok je B-komplet sam oklop.

Postavljanjem dodatnog oklopa znatno se podiže izdržljivost kamiona u borbenim uvjetima. Dosadašnje je iskustvo pokazalo da su logistički kamioni omiljena meta napada jer su nenaoružani, nezaštićeni, a obavljaju iznimno važnu zadaću - opskrbu snaga svim potrebnim za redovito funkcioniranje. Uz obveznu vožnju u konvojima s pratnjom u opasnim područjima, drugi logični

BAE Systems

korak je postavljanje oklopa kako bi se zaštitila ponajprije posada vozila, a po mogućnosti i teret.

Istraživači rade i na dugoročnijim rješenjima, a posebna se pozornost posvećuje razvoju robotiziranih kamiona, koji bi mogli putovati u konvojima uz minimalnu posadu.

M. PETROVIĆ

Zaključen južnokorejski FX natječaj

JUŽNOKOREJSKA vojna agencija za nabavu DAPA krajem travnja objavila je kako je konačno zaključena II. faza njihovog FX natječaja za nabavu novih višenamjenskih borbenih aviona. Iza takve objave jest nova južnokorejska nabava borbenih aviona F-15K, odnosno nabava dodatnih 21 aviona za iznos od 2,3 milijarde američkih dolara.

Nakon što je tijekom 2002. Južna Koreja u I. fazi svog FX natječaja sklopila ugovor s Boeingom za kupnju 40 aviona F-15K za potrebe RoKAF (Republic of Korea Air Force), čija je isporuka započela tijekom ljeta 2005., smatrala se kako je odbir aviona za II. fazu natječaja svojevrsna formalnost, odnosno kako će automatizmom Južna Koreja opet kupiti dodatni broj aviona F-15K. No, Južna Koreja je ipak ot-

vorila novi natječaj za II. fazu, velikim dijelom žećeći na njemu uz Boeinga vidjeti i Dassaultov Rafale te EADS-ov Eurofighter Typhoon II. Iako je na kraju u završnicu II. faze ušao samo Boeing, Južna Koreja ima razloga za zadovoljstvo. Naime, u II. fazi planiralo se nabaviti 20 aviona, za što je s Boeingom sklopljen ugovor u iznosu od 2,3 milijarde dolara, da bi potom Boeing učinio nesvakidašnji korak i obvezao se kako će isporučiti još jedan avion kao svojevrsnu bonus nagradu Južnoj Koreji za njihov odabir, te će time na kraju RoKAF-u biti isporučen 21 avion. Isporuka novonaručenih aviona trebala bi započeti početkom 2009. godine. Uz nove F-15K, Južna Koreja je naručila i 400 stand-off projektila zrak-zemlja AGM-158 JASSM, odnosno projektila zrak-zrak AMRAAM AIM-120C/D, i AIM -9X Sidewinder.

I. SKENDEROVIC

Prvi PVP za francusku vojsku

FRANCUSKA je agencija za obrambene nabave, DGA (Delegation Generale pour l'Armement), predala francuskoj vojsci prvih 30 novih lakih oklopnih vozila PVP (Petit Vehicule Protege, odnosno malo oklopno vozilo). Ta je predaja rezultat ugovora iz 2004., kojim je naručena prva serija od 314 vozila PVP.

Program PVP pokrenulo je francusko ministarstvo obrane 2001. kako bi se povećala zaštita vojnika, osobito onih raspoređenih u mirovne misije diljem svijeta. PVP je zamislen kao lako oklopno vozilo dobre terenske pokretljivosti, sposobno za prijevoz postojećim transportnim avionima, a predviđen je prostor za najviše četiri vojnika. Radi se

u dvije inačice, opća u formi oklopog transportera za zapovjedno vozilo s odgovarajućim zapovjednim sustavima i sustavima za vezu.

Kao glavni ugovarač izabrana je francuska tvrtka Panhard. Planira se kupiti 933 PVP-a, a vrijednost ugovora je

150 milijuna eura. Tvrta je organizirala proizvodnju u dva pogona, u mjestima Marolles-Hurepoix i Saint-Germain-Laval.

PVP pokreće četverocilindrični redni dizelski motor IVECO radne zapremine 2,8 l, koji razvija 160 KS. Snaga se na sva četiri kotača prenosi preko četverostupanjskog auto-

Rheinmetall

matskog mjenjača. Vozilo ima nosivost od 750 kg, može vući prikolicu iste mase. Opremljeno je gumama s run-flat umetkom i sustavom središnjeg nadzora tlaka u gumama. Na krovu je nosač za strojnicu kalibra 7,62 mm. Ukupan unutarnji prostor ima volumen od 3 m³.

M. PETROVIĆ

Brodovi klase Mistral naoružani protiv asimetričnih prijetnji

FRANCUSKA agencija za vojnu nabavu (Delegation Generale pour l'Armement - DGA) i francuska ratna mornarica započet će tijekom 2008. rad na studiji izvodljivosti kojom bi se pronašao najbolji način unaprjeđenja sposobnosti samoubrane dvaju višenamjenskih desantnih brodova za prijevoz helikoptera klase Mistral (Batiment de Projection et de Commandement - BPC), Mistral i Tonnerre. Na taj korak je odlučeno nakon operacije Balliste izvedene u kolovozu 2006. pri čemu je Mistralom evakuirano više od 1000 civila koji su se našli u unakrsnoj vatri između Izraela i Libanona. Tek nakon incidenta s izra-

elskim ratnim brodom (napad projektilom na korvetu Ahi Hanit, klase Sa'ar 5 Eliat) uočena je potreba za boljim samoobrambenim sustavom na francuskim desantnim brodovima. Evakuacijom civila brod je prišao blizini obale što ga je učinilo vrlo ranjivim s obzirom na kopnene asimetrične prijetnje. Kako se trenu-

tačno pregovara o finansijskom planu cijelog zahvata, još uvijek nije poznat datum početka rada na studiji izvodljivosti.

Oba broda relativno su nova i s kratkim stažem u operativnoj službi francuske mornarice, a dostava prvog broda u klasi Mistral službeno je održana u ožujku 2006. dok je Tonnerre primopredan u kolovozu sljedeće godine. Temeljno naoružanje ovih višenamjenskih desantnih brodova su četiri teške strojnica kalibra 12,7 mm, na svakom boku po dvije te dva Simbad zemlja - zrak raketna sustava (prvi smješten na desnoj pramčanoj strani, dok je drugi smješten na lijevoj krmenoj strani

broda) svaki spremjan na ispaljivanje po dva MBDA Mistral projektila.

Izvedbenim projektom brodova ograničen je prostor i dopuštena nosivost dodatnog naoružanja te je izvornim projektom predviđen naknadni smještaj jednog topa kalibra 30 mm na lijevoj pramčanoj strani i jedan na desnoj krmenoj strani broda zajedno sa zahtijevanim prostorom za operativne konzole.

U skladu s izjavom glasnogovornika Agencije za vojnu nabavu, studija izvodljivosti razmatrat će uporabu topova kalibra 30 mm s elektrooptičkim sustavom za nadzor paljbe te sustava traženja i praćenja koji će uključivati infracrvene i elektrooptičke senzore te senzore za noćno motrenje. Također će se razmatrati ugradnja sustava za detekciju uljeza, opasnih tereta i tvari koje bi se mogle unijeti na brod. Na kraju je dodata kako će ukupna vrijednost modernizacije i unaprjeđenja samoobrambenog sustava brodova izići iz same studije pa se ne spominje datum moguće implementacije novih sustava.

M. PTIĆ GRŽELJ

Modernizacija ekvadorskih podmornica

VLADA Republike Ekvador dodijelila je čileanskom vojnom brodogradilištu tvrtke ASMAR (Astilleros y Maestranzas de la Armada) ugovor vrijedan 120 milijuna dolara za remont i modernizaciju svojih dviju njemačkih podmornica Type 209/1300. Čileansko brodogradilište u državnom vlasništvu kojim upravlja čileanska ratna mornarica izabранo je u konkurenciji s brazilskim brodogradilištem AMRJ te njemačkom brodograđevnom tvrtkom Howaldtswerke - Deutsche Werft (HDW). Ugovor o remontu i modernizaciji su u siječnju ove godine potpisali ekvadorski ministar obrane Wellington Sandoval te predsjedatelj i generalni direktor brodogradilišta ASMAR, čileanski kotaadmiral Carlos Fanta.

Program remonta i modernizacije podmornica je dio plana ekvadorske mornarice za jačanjem mornaričkih snaga te ima za cilj osposobljavanje dviju dizel-električnih podmornica, Shyri i Huancavilca za operativan vijek sljedećih 20 godina. Podmornice je naručila Njemačka 1974. dok je prva podmornica u klasi dostavljena 1977. a druga 1978. Produciranje operativnog vijeka podmorni-

ca i modernizacija odvijat će se od 2008. do 2012. u ASMAR-ovom glavnom brodogradilištu u gradu Talcahuano na jugu Čilea. Remontom i modernizacijom je obuhvaćen cijelokupan propulzijski sustav, sustavi nadzora, upravljanja te navigacije, zamjena postojećih baterija i opremanje podmornica novim periskopima.

U veljači 2003. na prvoj podmornici Shyri nakon izbijanja požara u unutrašnjosti trupa, načinjeni su popravci u vrijednosti 800 000 dolara te je ponovno proglašena operativnom u srpnju 2005. Elektroničke komponente nastradale u požaru nikada do danas nisu zamijenjene, a očekuje se da će to prilikom remonta u Čileu biti učinjeno. Neime-

novani izvori tvrde da je vjerojatno kako će podmornice biti modernizirane u skladu s onima čileanske mornarice Type 209/1400 a program obuhvaća i nadogradnju taktičkog zapovjednog sustava, senzora i drugih elemenata dogovorenog paketa na obje podmornice. Ugovor o remontu i modernizaciji također uključuje buduću tehničku podršku brodogradilišta ASMAR za redovite pregledе, remonte i popravke podmornica u Ekvadoru. Također se navodi kako će francuski brodograđevni konzorcij DCNS modernizirati borbeni sustav te će biti podrška u radovima pri rezanju trupova podmornica u skladu s potrebnim preinakama.

M. PTIĆ GRŽELJ

NA VELIKOJ svečanosti u ruskom gradu Kazan, 29. travnja je ruskom ratnom zrakoplovstvu predan novi strateški bombarder Tupolev Tu-160 (NATO naziv Blackjack). To je dosad šestnaesti po redu proizveden Tu-160, a prema pla-

Isporučen novi Tu-160

novima russkog ratnog zrakoplovstva ukupno će biti proizvedeno 30 bombardera toga tipa. Preostali naručeni bombarderi će se proizvoditi dinamikom od jedan avion svake jedne do dvije godine, a na svim dosad proizvedenim Tu-160 bit će obavljen

retrofit na standard novoproizvedenih bombardera. Svi bombarderi Tu-160 bit će raspoređeni u 121. bombarderskom puku, koji se nalazi u zrakoplovnoj bazi Engels u regiji Saratov. Uz Tu-160, rusku stratešku bombardersku flotu čine i 141

bombarder Tu-22M3 Backfire te 40 bombardera Tu-95MS.

Oživljavanje proizvodnje strateških bombardera Rusija objašnjava prije svega potrebama nacionalne sigurnosti, te željom za zadobivanjem što snažnije strateške pozicije u široj regiji. Bombarderi Tu-160 imaju maksimalni dolet od gotovo 18 000 km, te maksimalnu brzinu od 2,1 M, a na svojim unutarnjim rotirajućim nosačima mogu nositi krstareće projektille: 6 x Raduga H-55 (velikog dometa) ili 12 x Raduga H-15 (kratkog dometa), koji pak mogu biti opremani konvencionalnim te nuklearnim bojnim glavama.

I. SKENDEROVIC

Indijske specijalne postrojbe

Smještena na središnjem dijelu indijskog potkontinenta i okružena susjedima s kojima je od stjecanja neovisnosti vodila nekoliko ratova, Indija je potkraj XX. stoljeća izrasla u nuklearnu silu. Na tom putu nije zanemarila ni razvoj konvencionalnih snaga. U tom konvencionalnom dijelu OS-a posebna je pozornost posvećena razvoju specijalnih postrojbi

Igor SPICIJARIĆ

Današnje indijske specijalne postrojbe nalaze se ustrojbeno u svim trima granama indijskih oružanih snaga i u sklopu policijskih snaga. Kad se govori o indijskim oružanim snagama koje u svom sastavu imaju više od 1,3 milijuna vojnika, treba znati da za Indiju vrijede neka druga pravila i odnosi. Ondje gdje, recimo zapadne specijalne postrojbe imaju po nekoliko stotina pripadnika, Indija ih mjeri na tisuće. Indijske oružane snage u svom ustrojbenom sastavu imaju sljedeće specijalne postrojbe:

- Para-komandosi - Specijalne postrojbe indijskog KoV-a
- MARCOS - Marine Commando Force - pomorski komandosi indijskog RM-a

- GARUD - Specijalna postrojba indijskog RZ
 - SFF - Special Frontier Force - Specijalne granične snage
 - SPG - Special Protecting Group - Specijalna zaštitna grupa
 - NSG - National Security Guards - Nacionalna sigurnosna garda
- Para-komandosi su elitne specijalne postrojbe unutar indijskog KoV-a. Korijeni tih postrojbi sežu u 1965. godinu, u vrijeme trajanja Indijsko-pakistanskog rata. Tada je po zapovijedi vojnog vrha pukovnik Megh Sing u iznimno kratkom roku osnovao prvu specijalnu postrojbu, sastavljenu od dragovoljaca iz nekoliko različitih pješačkih pukovnija.

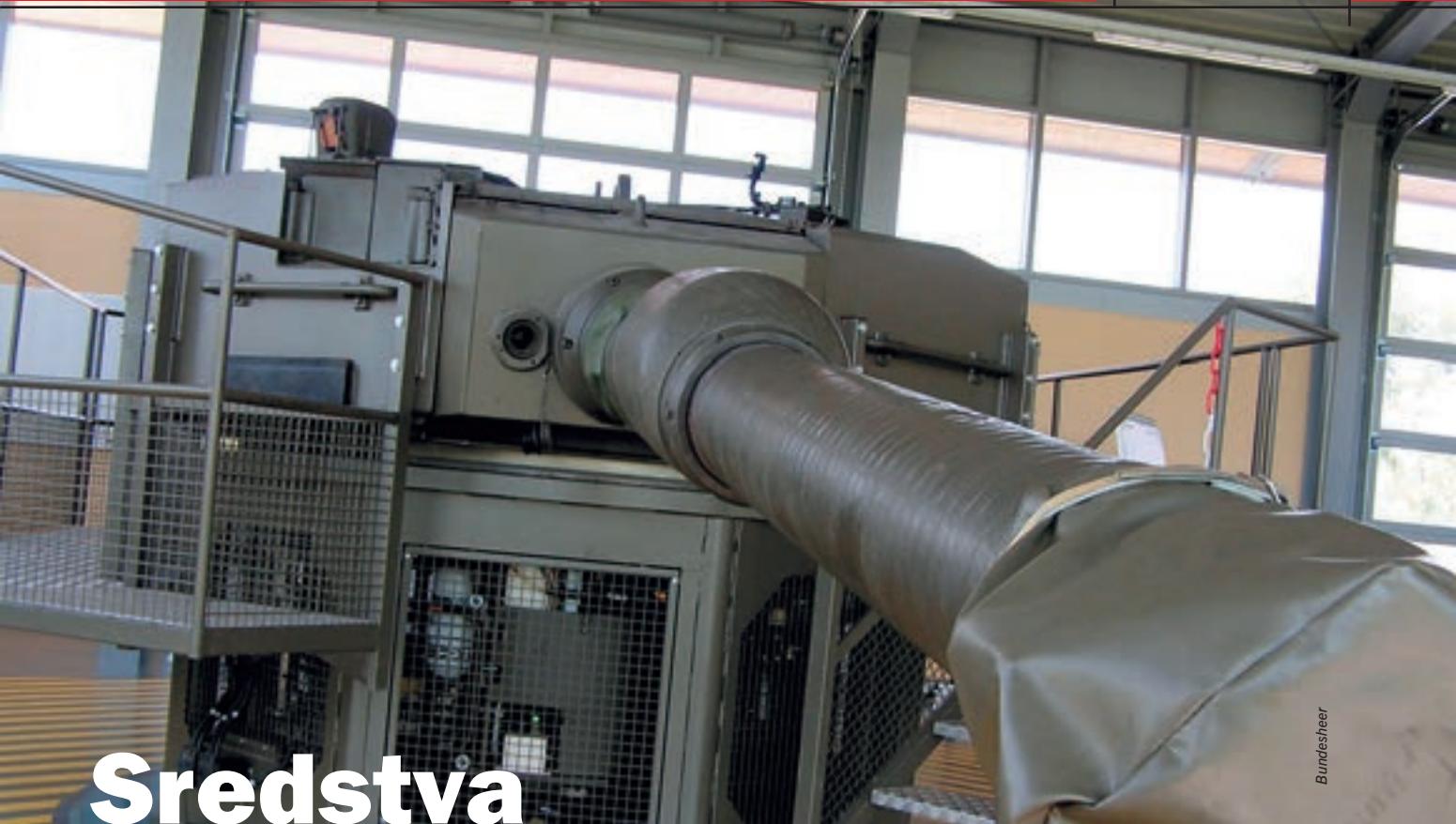
Postrojba je nazvana Gardijskom brigadom, a bila je poznata i kao Meghdott brigada. Već sljedeće,

1966. godine, indijska vlada je odlučila da u te brigade budu pridodani i određeni dijelovi padobranske pukovnije.

Službeno nazvana 9. bojnom, ova postrojba je u svoj sastav preuzeila najveći dio ljudstva iz Meghdott brigade, koji su postali njezina osnivača. U lipnju 1967. godine, dio ljudstva iz 9. bojne izdvojen je za osnivanje borbene jezgre druge specijalne postrojbe službeno nazvane 10. bojnom sa sjedištem također u Gwalioru. Mjesec dana poslije, u srpnju 1967., obje specijalne bojne napuštaju Gwalior pa 9. bojna operativno pokriva sjeverna planinska područja, a 10. bojna zapadnu pustinju. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Bundesheer

Sredstva za obuku posada borbenih oklopnih vozila

Kako su gusjenice, motori, topovi i drugi sustavi borbenih vozila predmet čestih održavanja i zamjena, njih je bolje sačuvati za borbu nego izložiti trošenju prilikom obuke. Zbog toga je u obuci potrebno imati upotrebljiva alternativna sredstva kako bi se sačuvalo vozilo i njegovi sustavi za operativnu upotrebu. Ova mogućnost sada dostala i postoji u obliku modernih simulacijskih tehnologija i drugih sredstava

Pripremio Vedran SLAVER

Kada govorimo o relativnim troškovima, američka kopnena vojska (US Army) je procijenila da je odnos cijene uporabe pravog tenka Abrams u obuci u odnosu na upotrebu specijaliziranog simulatora čak 32:1. Unatoč golemoj razlici u troškovima, nitko ne bi predložio da se pravim vozilima nikad više ne koriste za obuku nego postoji sve veći konsenzus oko toga da bi dobro planiran sustav za obuku trebao uključivati niz sredstava za obuku, od jednostavnih do složenih i u isto vrijeme uključivati i pravu mjeru upotrebe pravih vozila u obuci. Simulacijska tehnologija je sada toliko snažna da može raditi gotovo sve pod uvjetom da su osigurani

adekvatni resursi i da korisnik dobro poznaje tehnologiju, tako da se mogu napisati inteligentne specifikacije za sredstva za obuku.

Edwin Link je bio jedan od prvih inovatora u povijesti upotrebe simulatora kao obučnih sredstava u zamjeni za pravu opremu. Njegov Link Trainer bio je prvi put ponuđen za obuku pilota u instrumentalnom letenju još daleke 1929. Iako je bilo jednostavnijih pokušaja za vrijeme I. svjetskog rata, ponajprije u obuci pilota i ciljanja, ovo je bio prvi sofisticirani simulator na svijetu.

Link Trainer je imao kokpit koji je predstavljao neodređeni - generički avion s funkcionalnim instru-

mentima i upravljačkim kontrolama. Sve je bilo postavljeno na pneumatski pokretanu platformu s tri od ukupno šest mogućih osi stupnjeva slobode (degree of freedom) kretanja. Link ovaj simulator nije uspio prodati tadašnjem američkom zrakoplovstvu sve do 1934., kada je niz nesreća nametnulo ovo rješenje. Poslije, za vrijeme II. svjetskog rata, proizvedeno je više od 10 000 Link Trainera i praktički su svi piloti između 1940-ih i dijelom 1960-ih bili obučavani u instrumentalnom letenju na tim simulatorima. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Kineski borbeni helikopter Z-10

Osim višenamjenskog lovca Chengdu J-10, postoji još jedan kineski "broj 10" projekt koji se čuva u tajnosti i prošao gotovo neprimjećen od javnosti, velikim dijelom i zato što nije bio toliko spektakularan kao projekt lovača. To je prvi projekt kineskog "čistokrvnog" borbenog helikoptera - Z-10. Sada se pak čini da se sam proizvođač, Changhe Aircraft Industries Group (CAIG) uvelike trudi da projekt izide iz tajnosti

Bernard BARTOLUCI

Projekt Z-10 je vrlo zanimljiv iz više razloga: to je prvi borbeni helikopter koji je Kina razvijala od samog idejnog rješenja; konstruiranje borbenog helikoptera zbog kompleksnosti se danas smatra najvišom razinom razvoja neke zrakoplovne industrije, barem što se helikoptera tiče, a to je i prvi borbeni helikopter koji će se naći u inventaru kineskih oružanih snaga od 1998. godine. Slično kao i s J-10, u javnosti su se pojavljivale vrlo mutne fotografije, djelomično namještene u montaži, tako da se govorilo da je Z-10 zapravo kopija Aguste A 129 Manguste, Eurocopter Tigera ili čak južnoafričkog Rooivalka. Te su spekulacije, iako na kraju pogrešne, imale korijene u dotadašnjoj kineskoj politici razvoja i proizvodnje zrakoplova, koja se uglavnom oslanjala na licencnu proizvodnju već dokazanih letjelica, uz vrlo ograničene modifikacije, koje su rijetko obuhvaćale veće konstrukcijske zahvate. Za razliku od J-10, Z-10 nikad nije pratilo toliko zanimanje javnosti, tako da su poznati

samo dijelovi razvojnog puta projekta. S druge strane, razvoj i uvođenje u operativnu uporabu Z-10 za kineske oružane snage jednako su važni kao i proizvodnja J-10.

Dosta je neobično što Kina u svom inventaru, s obzirom na veličinu zemlje, nema klasičnog borbenog helikoptera. Za vatrenu potporu, od helikoptera, upotrebljavaju se Z-9 (licencno proizveden Eurocopter Dauphin) i Mi-17, koji imaju vrlo ograničene mogućnosti borbenog djelovanja. S obzirom na to zrakoplovstvo kineskih oružanih snaga, početkom devedesetih godina XX. stoljeća, formira specifikacije za novi borbeni helikopter. Ubrzo se oznaka Zhishengji-10 (koja se može prevesti kao okomito polijećući ili helikopter-10) ili skraćeno Z-10 povezuje s tim programom. S druge strane, ta se oznaka, zbumujući, pozivala i sa srednjim transportnim helikopterom koji se nazivao i Z-12. Kinezi su u početku pokušali konstruirati helikopter na način po kojem su postali poznati, kopiranjem već dokazanog dizajna. Postoje in-

formacije da su 1990. godine iznajmili jednu AH-1 Cobru od Pakistana za tehničku evaluaciju, no izgleda da, u tom trenutku, njihova tehnološka razina nije dopuštala izradu takvog helikoptera. Godine 1994. s razvojem novog dizajna je počeo Kineski institut za razvoj i istraživanje helikoptera (CHRDI) zajedno s institutima br. 602 i 608. Dok je CHRDI bio zadužen za cijeli program, Changhe je bio glavni autoritet za dizajn i kasniju serijsku proizvodnju. Neki izvori tvrde da je drugi veliki kineski proizvođač helikoptera Harbin Aircraft Manufacturing Company (HAMC), u najmanju ruku bio uključen u razvoj. Iz toga se da zaključiti da je projekt imao sličnu svrhu kao i američki LHX ili korejski KHP program: trebao je razviti zajedničke tehnološke temelje za razvoj dva moderna helikoptera težine 5,5 do 6 tona u borbenoj i višenamjenskoj/transportnoj inačici. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Leteća topovnjača AC-119K Stinger

Poput Shadowa i AC-119K Stinger nastao je unutar programa Gunship III, kao privremena zamjena za AC-47 Spookyja

Domagoj MIČIĆ

Utekstu o letećoj topovnjači AC-116G Shadow opisuje se i protivljenje letačkih posada leteću na njemu. Iako bi se u prvi mah moglo pomisliti da je razlog za to bio želja da lete na znatno modernijim AC-130, ipak nije bilo tako. Zapravo su posade tražile da lete isključivo na letećim topovnjačama AC-119K, koje su, zbog dva turbomlazna motora, imale znatno bolje letne mogućnosti.

Početkom 1967. godine američki zapovjednici u Južnom Vijetnamu sve su češće tražili potporu letećih topovnjača, kojih nikad nije bilo dovoljno. Američko ratno zrakoplovstvo odobrilo je konverziju svojih najnovijih transportnih aviona C-130 Hercules u leteće topovnjače AC-130 unutar programa Gunship II. No, Hercules je tek ulazio u operativnu uporabu i nije ga bilo dovoljno ni za pokrivanje svih transportnih potreba, a kamoli za konverziju u leteće topovnjače. Osim toga, ono malo primjeraka AC-130 koji su ušli u operativnu službu

uglavnom je rabljeno za zadaće presijecanja opskrbnih putova koji su iz Sjevernog Vijetnama, preko Laosa, vodili u Južni. Kako AC-130 nije bilo dovoljno, a ostalih AC-47 Spookyja više nisu mogli zadovoljiti povećane potrebe, moralo se naći hitno rješenje. Zbog toga je američko ratno zrakoplovstvo pokrenulo konverziju transportnih aviona C-119 Flying Boxcar u leteće topovnjače. Unutar programa Gunship III i na osnovi Flying Boxcara nastale su čak dvije leteće topovnjače - AC-116G Shadow i AC-119K Stinger. AC-119G bio je odličan avion za pružanje paljbenе potpore snagama na zemlji, ali njegovo skromno naoružanje od četiri strojnice kalibra 7,62 mm nije moglo uništavati sve ciljeve, pa čak ni kamione. Za zahtjevnije zadaće trebala je bolje naoružana leteća topovnjača, a to znači i avion veće nosivosti, koji će umjesto strojnica nositi topove. Osim toga, nova leteća topovnjača trebala je dobiti i bolju elektroničku opremu, koja će joj

omoćići djelovanje u svim vremenskim uvjetima, danju i noću. Rješenje je pronađeno u pokušnom transportnom avionu YC-119K.

YC-119K u svemu je bio jednak kao i originalni C-119 Flying Boxcar osim što su mu pod svako krilo postavili po jedan turbomlazni motor J-58 i dobili C-119K Skyvan. Tako su ovom jednostavnom i pouzdanoj transportnom avionu bitno poboljšali letne odlike, posebno brzinu penjanja, a da nisu narušili druge letne osobine. Kako bi se cijeli koncept provjerio, Fairchild je prvo na pet C-119G dodao turbomlazne motore J-58. Tako je nastao YC-119K. Kad su letna testiranja pokazala da je cijeli koncept pravedan, te da dođavanje dvaju relativno malih turbomlaznih motora donosi više koristi nego štete, američko ratno zrakoplovstvo je odlučilo da će YC-119K poslužiti kao osnova za izradu nove leteće topovnjače AC-119K. ■

Tekst u cijelosti pročitajte na:
www.hrvatski-vojnik.hr

Politički atentati (VI)

Rajiv Gandhi (1991.)

Atentat na indijskog premijera Gandhija u svibnju 1991., koji su na indijskom tlu izveli simpatizeri šrilanskih Tamilskih tigrova, posljedica je neuspješnog indijskog pokušaja medijacije u šrilanskom konfliktu. Neposredan izvršitelj atentata bila je tamilska djevojka koja je detonirala eksploziv skriven ispod haljine

Hrvoje BARBERIĆ

■ Bizarni incident iz 1987., u kojem je vojnik šrilanske počasne straže pokušao ubiti Rajiva Gandhija

Ubojstvo indijskog premijera Rajiva Gandhija u svibnju 1991. godine, koje su na indijskom tlu izveli simpatizeri šrilanskih Tamilskih tigrova, posljedica je neuspješnog indijskog pokušaja posredovanja u šrilanskom konfliktu. Rajiv Gandhi je stariji sin indijske premijerke Indire Gandhi, koja je sedam godina prije također stradala u atentatu. Gandhi je rođen 1944. godine u Bombaju, školovan na sveučilištu Cambridge te je godinama radio kao pilot Indian Airlinesa. Kao nasljednik njegove majke na političkom prijestolju godinama je figurirao mlađi brat Sanjay, a Rajiv je bio poštovan izazova politike. No, nakon iznenadne Sanjayeve smrti u zrakoplovnoj nesreći

1980. godine, Indira Gandhi počinje starijeg sina Rajiva uvoditi u politiku. Rajiv je, međutim, u prvi plan izbio mnogo prije nego je bilo planirano. Naime, nakon ubojstva Indire Gandhi 1984. godine, vođe Kongresne stranke nagovorile su ga da preuzme stranačko vodstvo. Iste godine je Kongresna stranka, s osvojenih 411 od 562 zastupničkih mesta, uvjerljivo pobijedila na parlamentarnim izborima. Rajiv Gandhi postaje novi indijski premijer, a sa svojih navršenih četrdeset godina i najmlađi premijer kojega je Indija imala.

Konflikt na Šri Lanci

Gandhi je u drugoj polovici osamdesetih godina nastojao modernizirati

Indiju i učvrstiti sekularnost političkog sustava na kojemu se temeljila indijska demokracija. Jedan od važnijih indijskih vanjskopolitičkih problema osamdesetih godina bio je konflikt u susjednoj Šri Lanci. Naime, pedeset milijuna indijskih Tamilova vršilo je pritisak na Gandhijevu vladu da se Indija aktivno angažira u konfliktu. Indija je pružala utočište više od stotini tisuća tamilskih izbjeglica, a tijekom prvih godina rata tolerirala je obuku tamilskih gerilaca na svom teritoriju. Na inicijativu New Delhija, u lipnju 1985. godine održani su razgovori između predstavnika tamilskih pobunjenika i vlade u Colombo, koji su propali. Potkraj 1986., nakon nove eskalacije borbi, predsjednik Šri Lanke, Jayewardene, prihvatio je indijsku inicijativu i posredovanje u

■ Iza atentata su stajali Tamilski tigrovi - izvršiteljica Thenmuli Rajaratnam nekoliko trenutaka prije atentata

pregovorima s Tamilskim tigrovima. Nakon dugih pregovora, u srpnju 1987. potpisani su mirovni sporazumi, koji su supotpisali Gandhi i Jayewardene. Na temelju sporazuma na sjeveru otoka počelo je razmještanje četrdeset pet tisuća indijskih vojnika u sklopu mirovnih sna-

ga, koji su trebali osigurati trajan prekid vatre i razoružati Tamilske tigrove.

Za posjeta Šri Lanci u srpnju 1987., Rajiva Gandhija je pred televizijskim kamerama pokušao kundakom ubiti vojnik postrojene šri-lanske počasne garde. Iako je Ghandi u tom bizarnom incidentu prošao neozlijeden, događaj je bio svojevrstan nagovještaj njegove sudbine. U rujnu 1987. izbile su međusobne borbe između tamilskih oružanih skupina, u koje je uvučena i indijska vojska. Mirovni sporazum postupno je postao nepopularan među objema etničkim zajednicama, pa je u lipnju 1989. godine novi predsjednik Šri Lanke, Premadasa, zatražio povlačenje indijskih trupa s otoka. New Delhi je, nakon početnog oklijevanja, u rujnu pristao povući vojne postrojbe te je do

■ Obitelj Gandhi 1967. godine - Sanjay, Indira i Rajiv

■ Pogreb Rajiva Gandhija, 24. svibnja 1991.

kraja travnja 1990. i posljednji indijski vojnik napustio otok, čime je neslavno propao pokušaj posredovanja.

U međuvremenu je 1989. godine Gandhijeva Kongresna stranka, nakon skandala s korupcijom, izgubila parlamentarne izbore, te je Gandhi bio prisiljen odstupiti s premijerske pozicije. Ipak i dalje je ostao aktivan u politici. Na javnom skupu održanom 21. svibnja 1991. u selu Sriperumbuduru u državi Tamil Na-

du, Rajiv Ghandi je došao pružiti potporu lokalnom kandidatu Kongresne stranke, no to je bio njegov posljednji javni nastup.

Atentat Tamilskih tigrova

Tijekom skupa, oko 10,10 sati po lokalnom vremenu, pripadnica Tamilskih tigrova, Thenmuli Rajaratnam, pristupila je Gandhiju. Naklonivši se, detonirala je 700 grama eksploziva koji je nosila ispod haljine, skriven vezan oko pojasa. U

eksploziji je Rajiv Gandhi na mjesetu ubijen, zajedno sa skupinom promatrača. Atentat je snimio lokalni fotograf, koji je također stradao, ali je kamera u eksploziji ostala neoštećena pa je istražiteljima pružila dragocjen uvid u okolnosti i tijek događaja neposredno uoči atentata.

Povod Gandhijevu ubojstvu bila je procjena Tamilskih tigrova da je Indija odigrala negativnu ulogu u mirovnoj operaciji na Šri Lanci, te je za navodne zločine koje je nad Tamilima počinila indijska vojska odgovoran Gandhi. Tzv. Jainova komisija, koja je istraživala Gandhijevu ubojstvo, navela je niz osoba za koje se pretpostavljalo da imaju veze s ubojstvom. Među njima je bio i klerik Chandraswami, za kojega se sumnjalo da je finansirao atentat. Zbog veza tamilskih političara s atentatom, Kongresna stranka je povukla svoju potporu regionalnoj Gurjalaovo vlasti. Nakon atentata je Gandhijeva udovica Sonia, podrijetlom Talijanka, preuzeila vodstvo Kongresne stranke. Danas se politički počinju angažirati i njihova djeca, Rahul i Priyanka, čime je i četvrta generacija Gandhija stupila na političku scenu. ■

Igor Karnjuš: Financiranje obrane, Golden marketing - Tehnička knjiga, Zagreb, 2008.

Knjiga Financiranje obrane prvi je cijelovit rad hrvatskog autora o elementima djelotvornosti upravljanja sustavom financiranja obrane, tj. vojne obrane kao dijela sustava nacionalne sigurnosti. Pojam nacionalne sigurnosti nastao je nakon II. svjetskog rata, kad su se raspala ratna savezništva i kad se svijet počeo polarizirati na novim osnovama, sa Sjedinjenim Državama na jednoj i Sovjetskim Savezom na drugoj strani. Pojam obrane zamijenjen je konceptom nacionalne sigurnosti, koji obuhvaća mnogo šire područje djelovanja.

Igor Karnjuš, viši vojni savjetnik u Misiji Republike Hrvatske pri NATO-u, istražio je i analizirao obilježja obrane kao javnog dobra, bitne čimbenike procesa formiranja vojnih izdataka, njihov utjecaj na nacionalnu ekonomiju, ekonomski vid članstva u vojnem savezu, tržište rada, koristi i mogućnosti razvoja vojne proizvodnje, trgovinsku bilancu i sl., te optimalne modele financiranja nacionalne obrane prema kriteriju učinkovitosti. Za Hrvatsku kao zemlju u tranziciji, koja svoj ekstenzivni sustav nacionalne sigurnosti nastoji prevesti na standarde NATO-a i EU-a, ta pitanja imaju iznimnu praktičnu važnost. Gledano s finansijskog stajališta, profesionalna vojska je, prema autorovu mišljenju, za Hrvatsku dugoročno povoljniji izbor.

Namjera je knjige pružiti pregled aktualnih znanstvenih spoznaja s područja ekonomike obrane iz svjetske literature. Djelo obuhvaća najvažnija dostignuća ekonomske znanosti primijenjena na području obrane i sigurnosti: ekonomsku teoriju vojnih saveza, utjecaje vojnih izdataka na ekonomski rast, odnos vojnih izdataka prema drugim oblicima javnih izdataka, koncepte zaštivanja i utrke u naoružanju, probleme učinkovitosti, ocjene i odabir projekata, upravljanje resursima na najvišoj razini, međuodnos rada i kapitala u obrani kao proizvodu i drugo.

Mirela MENGES

FILMOTeka

Dvije sestre za kralja - *The other Boleyn girl* (kino)

- britanski povijesni
- trajanje: 115 minuta
- redatelj: Justin Chadwick
- distributer: Discovery film & video
- glume: Natalie Portman (Anne Boleyn),
Scarlett Johansson (Mary Boleyn), Eric Bana (kralj Henrik VIII. Tudor)

U povijesti je ime Anne Boleyn upisano kao povod za raskid između egleskog kralja Henrika VIII. i Vatikana. Henrik je tražio razvod od Katarine Aragonske pod izlikom da mu ona ne može roditi sina. Zbog Anne, Henrik je zaratio s najmoćnjim i, činilo se, nepobjedivim protivnikom, rimskim papom. Ipak, nije uništen. Utemeljio je Anglikansku crkvu, a kada mu se Anne kao kraljica nije svidjela dao ju je smaknuti. Do smrti se oženio još četiri puta, a toliko željelog moćnog nasljednika - najslavnijeg vladara u britanskoj povijesti, kraljicu Elizabetu - rodila mu je upravo zlosretna Anne.

Gotovo petsto godina povijest je šutjela o drugoj sestri, Mary Boleyn jer je njezin utjecaj na politiku i Henrika smatran nebitnim. Onda je 2001. uskrsla iz pera engleske spisateljice Philippe Gregory. Ona je svojoj fikcijskoj junakini dodijelila značenje (navodno je Henriku rodila sina prvijenca) kakav joj povijesni izvori ne pridaju. Knjiga je odmah po izlasku zainteresirala BBC. Prvo je snimljena niskobudžetna tv-drama (pričazana je lani na HTV-u), a najnovija verzija upravo se pojavila i na velikom platnu. Kod redatelja Chadwicka, kojem je ovo celuloidni prvijenac, vidljiv je dugogodišnji rad u televizijskim produkcijama. U maniri modernih BBC-jevih serija, izgradio je šekspirijansku tragediju s više nego uglednom glumačkom postavom. Prema mome sudu, uspješno. Dokazao je da se povijesni spektakl može izgraditi bez mnogo specijalnih efekata i masovnih scena, sve dok postoji zanimljiv scenarij. Kada čovjek vidi kako to radi BBC, dode mu žao što se i kod nas netko ne prihvati povijesne tematike. Životopisne sudbine Veronike Desinićke, Katarine Zrinske ili Ivane Brlić Mažuranić morale bi zanimati hrvatske filmaše.

Leon RIZMAUL

Snaga odozgor

Pedeset dana nakon Uskrsnuća, Kristova Crkva slavi ispunjenje Njegova obećanja - svetkovinu Boga Duha Svetoga. Krist je, naime, obećao da će poslati svoga Duha. Znao je koliko je Bog Duh Sveti potreban apostolima. Isus je najbolje poznavao svoje učenike. Živio je s njima. Vidio je njihov strah u trenucima dok je bio osporavan i razapinjan; bio mu je poznat njihov nemir i nesigurnost čim su osjetili da Učitelj nije s njima; osjetio je na vlastitoj koži njihovu bojažljivost čim su primijetili moguću opasnost; video je njihovu dezorientiranost kad su ostali bez Njega, iskusio njihovo skrivanje po kojekavim dvoranama... Tako je to zapravo sa svakim u životu. Kad nestane jakе ličnosti iz okruženja, kad se ostane bez vođe, ostaje se i bez jasnih smjernica za život. Kad više nema onoga koji je "vukao sve konce", koji je vodio brigu o svemu, koji je izvlačio iz teškoća, koji je rješavao probleme, ne zna se kako dalje.

Predvidjevši obezglađenost učenika nakon svoje smrti i vidjevši njihov strah pri svakom susretu s uskrslim Kristom, Isus im obećaje Duha Branitelja i Tješitelja. Tog Duha primili su apostoli na dan Pedesetnice. Nastupila je neobjašnjiva promjena. Apostoli izlaze iz svojih skrovišta, počinju javno govoriti, svjedoče o susretima s uskrslim Učiteljem, propovijedaju bez straha, bivaju zatvarani u tamnice, ali to ih ne brine jer se obistinjuje sve što im je Isus tijekom svoga ovozemaljskog života govorio. U njih ulazi snaga odozgor i postaju novi ljudi.

Muslim, dragi prijatelji, da smo u našim životima najmanje svjesni prisutnosti Boga Duha Svetoga. Kao da mu nismo ostavili dovoljno prostora u našem životu, kao da smo mu zatvorili vrata. A sveti Pavao lijepo kaže da se bez Boga Duha Svetoga ne možemo ni Bogu Sinu obratiti. Bilo bi hvalevrijedno kad bismo samo malo razmišljali o tim darovima Duha Svetoga - o mudrosti, razumu, savjetu, jakosti, znanju, pobožnosti i strahu Božjem, kad bismo ga doživjeli kao svoga lidera, kao onoga koji nas motivira na djelovanje, kao onoga s čijom bi mudrošću i naš život bio mudriji, s čijim bi savjetom naše djelovanje bilo kvalitetnije, s čijim bi znanjem i naši intelektualni kapaciteti u znatnoj mjeri ojačali... A tek kad bismo se iz pobožnosti prema Njemu i zbog straha Božjega ponašali kako to i priliči nama ljudima, ne dopuštajući sebi ništa što je protivno tim darovima, onda bismo doista obnovili lice zemlje. U nadi da ćemo oko toga nastojati, prepustimo se antifoni ove svetkovine: "Pošalji Duha svojega, Gospodine, i obnovi lice zemlje", jer "bez Božanstva tvojega čovjek je bez ičega, tone sav u crnom zlu".

Žarko RELOTA

9. svibnja 1937.

Zločin u Senju

Toga dana srpski su žandari bez ikakva povoda pucali u skupinu mladića i djevojaka iz Gospića, koji su s hrvatskom zastavom došli na koncert Hrvatskog pjevačkog zbora **Trebević iz Sarajeva**. Održao se i zbor posvećen **Matiji Gupcu** i braći **Radić**, u organizaciji HSS-a, pred skupom od čak 6000 nazočnih. HSS-ovci su se uobičajeno kritički osvrnuli na nehrvatsku politiku režima, a sudionici zbora potom su se razišli gradom. Povorka je pjevala hrvatske pjesme, a iz kamiona su **Ličani** veselo klicali **Senjanima**. Pri prolasku četvrtog kamiona Gospićana, u kojem je trideset i troje mladića i djevojaka pjevalo uz tamburice, zapovjednik žandara kapetan **Koprivica** dao je znak rukom, na što je kaplar **Besedić** zapucao iz svoga revolvera. Iz pušaka i strojnica zatim su počela paljbu još devetnaestorica žandara. Na mjestu je poginulo petero civila, a nekoliko teže ranjenih poslije je podleglo ranama. Službena izvješća nastojala su žrtve prikazati kao ustaše-frankovce i komuniste. No, prema izjavama očevidaca, žandari su taj dogadaj unaprijed pripremili. Ubojice nikada nisu izvedene pred sud!

10. svibnja 1940.

Churchill postao premijer

Dramatičnog 10. svibnja 1940., na dan kada je **Hitlerov** oklopni val krenuo na **Belgiju, Nizozemsku i Francusku**, dotadašnja britanska politika srušila se poput kule od karata. Na strašne vijesti s kontinenta kolebljivi premijer **Neville Chamberlain** pokušao se spasiti uspostavom koalicijske vlade. Presudio je laburistički čelnik **Clement Attlee**: "Spreman sam služiti svakog konzervativnog premijera osim Chamberlaina!" Kralj je predao mandat **Winstonu Churchillu**, podosta omraženom konzervativcu, ali protivniku Hitlerovih apetita. Neobično je, ali istinito da su ga u parlamentu najglasnije pozdravili iz laburističkih klupa. Još i danas odzvanjaju njegove riječi: "Nemam vam ništa ponuditi osim krvi, suza i znoja". Tim riječima je sažeо svoj ratni program, iza kojega su stali svi **Britanci**. Bio je dovoljno dalekovidan da ponudi saveznštvo **SSSR-u**, a tijekom rata nekoliko se puta sastajao s američkim predsjednikom **Rooseveltom**, stvarajući s njim planove zajedničkih akcija. Posjećivao je bojišta kad god je mogao i dokazao se kao velik državnik bez obzira na krize. Naujamjenju državu na svijetu, kakva je u svibnju 1940. bila **Velika Britanija**, odveo je prema pobjadi u ratu s nacističkom **Njemačkom**.

Leon RIZMAUL

WEB INFO

www.strategypage.com

Vojni analitičari i općenito ljudi čiji je hobi analiza vojnih akcija, ratova ili jednostavno militaria, već odavno znaju za site www.strategypage.com. Premda će pojedine posjetitelje katkad uzrati brojnost *pop-up* prozora koji oglaćavaju kojekakve stvari posve nevezane uz vojsku, mislimo da svakako treba biti strpljiv i mirno gasiti svaki od prozora, jer ispod njih se nalazi sadržaj vrijedan pozornosti. Uostalom, velika količina reklama ujedno znači i zanimanje oglaćivača, a to zanimanje ipak se temelji na vrijednosti sitea.

Već iz naziva stranice jasno je o kakvom je sadržaju riječ. No, osim analiza, komentara i osvrta mahom američkih vojnih stručnjaka (koliko neovisnih, teško je reći), site obiluje i vijestima koje se više puta na dan nadopunjaju. Zanimljivo, premda je riječ ipak o stručnom siteu, vrlo dobro je odrđena i fotografija. Istina, nema *hi-rez* fotografija, no vojna tehnika je, primjerice, odrđena izvrsno, na razini najboljih svjetskih vojnih magazina. Svaki dio određenog naoružanja izdvojen je u svoju cjelinu i podrobno objašnjen. Da ne navodimo baš sve kvalitete stranice, kažimo još samo da je hvalevrijedan i link videosadržaja, te svojevrsni forum na kojemu ne nedostaje stručnih analiza i komentara posjetitelja. Preporuka: svakako pogledati!

Neven MILADIN

KVIZ

pripremio D. VLAHOVIĆ

1. Državu Azteka pokorio je Španjolac:

- A Hernan Cortes
- B Karlo I.
- C Ponce de Leon

2. Poznati azteški vladar kojega je zatočio i ubio europski osvajač zvao se:

- A Quetzalcoatl
- B Macchu Picchu
- C Montezuma

3. Aztečka država nalazila se na području današnjeg:

- A Brazila
- B Honduras
- C Meksika

4. Glavni grad aztečke države bio je:

- A Tenochtitlan
- B El Dorado
- C Texcoco

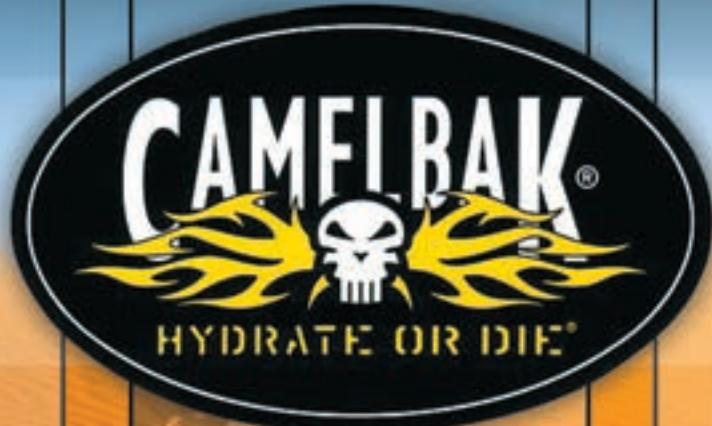

5. U vrijeme španjolskog osvajača, država Azteka brojila je oko:

- A 200 tisuća stanovnika
- B milijun stanovnika
- C 20 milijuna stanovnika

Rešenje: ta 2x3x4x5

MAXIMUM GEAR

MOTOBROZ

HAWG

HOTSHOT SL

BORBENA RUKAVICA
COMBAT GLOVE

KEVLAR
NEOPRENE

BORBENA RUKAVICA
COMBAT GLOVE

LAGANA I UGOVNA
PROGRIPNA

BORBENA RUKAVICA
COMBAT GLOVE

KEVLAR
TAKTIČKA